T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/64
KARAR NO : 2023/123
KARAR TR : 27/02/2023

ÖZET: Fiili el atma durumu olmayan ve imar planında kamusal hizmetlere ayrılmış bulunan taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle açılan tazminat davasının, 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen *"Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."* hükmü uyarınca, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-Ş. D
2-C. D
Vekili : Av. M. D
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. B. K

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin Batman ili, ...Mahallesi, ... ada, ...parsel sayılı taşınmazın malikleri olup toplamda 6.570,84 m²'nin sahibi olduklarını, taşınmaza 03/08/1994 tarihinde imar uygulanmış olup, okul alanı olarak kamu hizmetine ayrıldığını ancak, halen buna yönelik bir kamulaştırma işlemi yapılmadığından müvekkillerinin mağdur olduğunu, imar planlarında kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerlerde kalan taşınmazlar üzerinde müvekkillerinin tasarruf haklarının kısıtlandığını ileri sürerek, dava konusu taşınmaz üzerinde yer alan 6.570,84 m² hisselerin davalı kurum adına tescili ile taşınmazın kamulaştırma kanunu hükümleri kıyasen uygulanarak tespit edilecek değerin kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda arttırılmak üzere şimdilik 1.000 TL bedelin dava tarihinden itibaren kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz oranı ile birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle adliyargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 30/09/2022 tarih ve E.2022/345, K.2022/649 sayılı kararı**ile, dava konusutaşınmazın tapu kaydında arsa vasfi ile davacılar adına kaydedildiğini, cevap dilekçesinde dava konusu taşınmazın okul alanı olarak ayrıldığını ancak fiilen el atılmadığının belirtildiğini, Batman Belediye Başkanlığının 28/07/2022 tarihli yazı cevabına istinaden parselin 1994 yılında imar plan sınırına dahil edildiğini ancak Batman Valiliği il Milli Eğitim Müdürlüğü yazı cevabında da belirtildiği üzere taşınmazafiilen el atılmadığını, imar planında eğitim alanı olarak belirlendiğini, davanın yerleşik içtihatlar gereği idarenin eylemsiz kalmasından ibaret hukuki müdahaleye ilişkin olduğunu, kamu gücüne dayanılarak, resen ve tek yanlı olarak tesis edilen bir idari işlem bulunduğunubelirterek, hukuki el atma olarak nitelendirilen durumda mahkemelerinin görevli olmadığı, idari yargının görev alanında kalması nedeniyle davanın usulden reddi gerektiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

3. Davacılar vekili aynı istemleidari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Batman İdare Mahkemesi 29/11/2022 tarih ve E.2022/1210 sayılı kararı**ile, her ne kadar tarafları, konusu ve sebebi aynı olan uyuşmazlıkta Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince görev ret kararı verilerek dava

dosyasının mahkemelerine gönderildiği görülmekteyse de, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun ek 1. maddesine 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 16/11/2022 tarihinde eklenen yeni düzenleme ile birlikte anılan uyuşmazlığın çözümünde Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu ve göreve ilişkin hususlarda *"derhal uygulanırlık ilkesi"*nin geçerli olduğu kanaatine varıldığını, yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görev alanı içerisinde bulunmadığını ve davanın önceki görevsizlik kararını veren Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin görev alanı içerisinde kaldığı sonucuna varıldığını belirterek, 2247 sayılı Kanun uyarınca görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmak gerektiği gerekçesiyle 247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının ve içerisinde yer alan Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2022/345 sayılı dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konuda bir karar vermesine kadar geri bırakılmasına karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. Anayasa'nın *"Mahkemelerin kuruluşu"* başlıklı 142. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir."

6. 6745 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır."

7. 6745 sayılı Kanun'la 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının*"Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir."* şeklindeki ikinci cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

8. 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümle şöyledir:

"Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür. "

9. 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasının son durumu şöyledir:

" (Ek: 20/8/2016-6745/33 md.)
Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. (İptal: Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.: 2016/181 K.: 2018/111 sayılı Kararı ile) (Ek cümle:16/11/2022-7421/3 md.) Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."

B. Yargı Kararları

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/07/2019 tarihli ve E.2019/213, K.2019/416 sayılı kararında; Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılıiptal kararının, Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konuda istikrar bulmuş kararları doğrultusunda, yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir duruma yol açmadığı belirtilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İptal edilen bölüm içerisinde kalan 'Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir.' cümlesi kapsamında, bakılan görev uyuşmazlığında yargı yolunun değişip değişmeyeceği hususu irdelendiğinde; davacıların taşınmazları üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanmasının, idarenin bir eyleminden değil, idari bir

işlem niteliğindeki imar planından kaynaklanması; davacıların bu işlem sebebiyle doğduğunu iddia ettikleri zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebileceğinin tartışmasız olmasının yanında; Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararının gerekçesinde; bu konuya ilişkin uyuşmazlıkların adli yargıda görülmesinin gerektiği, diğer bir anlatımla taşınmazın malikleri tarafından idari yargıda dava açılabileceğinin hukuka aykırı olduğu yönünde herhangi bir irdelemeye yer verilmediği gözetildiğinde; Mahkememizin bu konuda istikrar bulmuş kararları doğrultusunda, yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir durum bulunmadığı sonucuna varılmıştır...."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Havva AYDINLI, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/02/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosya sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adliyargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, davacıların paydaşı olduğu taşınmazın imar planında kamu alanı olarak ayrıldığından bahisle taşınmazın değerinin ödenmesi istemiyle açılmıştır.

14. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

15. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir Kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen, mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni Kanunda'ki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

16. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

17. Olayda, taşınmazın *"okul alanında"* kaldığı, dosya kapsamında, taşınmaza fiili el atıldığı yolunda bir bilgi ve belgenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

18. Uygulama ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemleri, idari işlem; herhangi bir işlem ya da karara dayanmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, idari eylem olarak tanımlanmaktadır.

19. Bu bakımdan, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılanuygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, Uyuşmazlık Mahkemesinin istikrarlı kararları ile2577 sayılıKanun'un 2/1-b. maddesi kapsamında,imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmekte ise de, somut uyuşmazlıkta görevli mahkemeyi belirleyen ve 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen *'Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür. "* hükmü uyarınca, davanınçözümündeadli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

20. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Batman İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/09/2022 tarih ve E.2022/345, K.2022/649 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Batman İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin

30/09/2022 tarih ve E.2022/345, K.2022/649 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

27/02/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Havva
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	AYDINLI

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN